Ålands landskapsregering

| Asiakirjan nimi | Kirjeen nro |
|---|---|
| LAUSUNTO | 68 S2 |
| Asian nro | Päiväys |
| ÅLR 2023/2468 | 2.5.2023 |

Viite
Lausuntopyyntö koskien synnyttäneen äidin selvittämistä ja oikeusgeneettisiä vanhemmuustutkimuksia koskevaa oikeusministeriön työryhmämietintöä (VN/10363/2022)

Yhteyshenkilö
Fredrik Rönnlund, puh. +358 (0)18 25000 (vaihde)
fredrik.ronnlund@regeringen.ax

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 VALTIONEUVOSTO

kirjaamo.om@gov.fi

Asia

## Lausunto synnyttäneen äidin selvittämistä ja oikeusgeneettisiä vanhemmuustutkimuksia koskevasta oikeusministeriön työryhmämietinnöstä (VN/10363/2022)

Maakunnan hallitus antaa oikeusministeriölle seuraavan lausunnon *synnyttäneen äidin selvittämistä ja oikeusgeneettisiä vanhemmuustutkimuksia koskevasta oikeusministeriön työryhmämietinnöstä*.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 36 §:n mukaan maakunnan hallituksen virkakieli on ruotsi. Itsehallintolain 38 §:n mukaan maakunnan ja valtion viranomaisten välinen kirjeenvaihtokieli on ruotsi. Koska mietinnöstä ei ole saatavilla ruotsinkielistä versiota, maakunnan hallituksen on hankala muodostaa siitä kattavaa käsitystä ja tuoda esiin kaikki Ahvenanmaan kannalta oleelliset näkökulmat. Nykytilan kuvaus, ehdotuksen vaikutusarvio, yksityiskohtaiset perustelut ja tavoitteita koskevat kappaleet puuttuvat kokonaan ruotsinkielisestä tiivistelmästä. Näin ollen maakunnan hallitus kertoo näkemyksensä ainoastaan ruotsiksi käännetystä aineistosta.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 1 momentin 7 pykälän mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta avioliittoa ja perhesuhteita, lapsen oikeudellista asemaa ja lapseksiottamista koskevissa asioissa. Myös oikeuslääketieteelliset tutkimukset ja väestökirjanpito kuuluvat valtakunnan toimivaltaan itsehallintolain 27 §:n 1 momentin 29 kohdan sekä 29 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan. Maakunnan hallitus ja sen alaiset viranomaiset sekä kuntajako ja kuntien hallinto kuuluvat Ahvenanmaan toimivaltaan 18 §:n 1 momentin 1 kohdan sekä 4 kohdan mukaan. Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 1 momentin 12 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta terveyden- ja sairaanhoitoa koskevissa asioissa 27 §:n 24, 29 ja 30 kohdassa säädetyin poikkeuksin. Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 1 momentin 13 kohdan mukaan sosiaalihuolto kuuluu maakunnan toimivaltaan.

Maakunnan hallitus toteaa, että mietintö sisältää sellaisia ehdotuksia uusista säännöksistä vanhemmuuslain (775/2022) 11 ja 67 §:ään, joissa mainitaan *hyvinvointialueet*. Ahvenanmaan kuntien huomioon ottamiseksi mietinnössä ehdotetaan muutoksia myös vanhemmuuslain 8 §:n 4 momenttiin siten, että momentissa viitattaisiin mainittuihin 11 ja 67 §:ään.

Maakunnan hallitus on useissa lausunnoissaan huomauttanut, että hyvinvointialueiden tehtäviä koskeva sääntely, siltä osin kuin se kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan ja on tarkoitettu sovellettavaksi Ahvenanmaan kuntiin tai maakunnan viranomaisiin, on ongelmallista, koska Ahvenanmaalla ei ole hyvinvointialueita. Maakunnan hallitus toteaa, että eduskunnan perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa hyvinvointialueiden ja Ahvenanmaan kuntien välistä suhdetta koskevaan sääntelyyn (PeVL 18/2022 vp ja PeVL 26/2022 vp), mutta maakunnan hallituksen mielestä nyt vallitseva oikeustila ei ole tyydyttävä, vaan sitä tulisi selventää. Maakunnan hallitus toteaa, että kysymystä ei käsitellä yhteenvedossa, johon se on tutustunut.

Tässä yhteydessä maakunnan hallitus huomauttaa myös, kuten se on todennut aiemmin eduskunnan lakivaliokunnalle 18.10.2021 antamassaan lausunnossa (ks. liite), että vanhemmuuslaki koskee myös vanhemmuuden tunnustamiseen terveydenhuollossa ennen lapsen syntymää liittyviä tehtäviä, jotka Ahvenanmaalla järjestää maakunnan terveydenhuoltoviranomainen (ÅHS), joka ei ole kunnallinen viranomainen vaan maakunnan viranomainen.

Maakunnan hallitus kannattaa mietinnön tavoitetta sen edistämisestä, että lapsella olisi oikeus saada tietää vanhemmistaan ja vahvistaa vanhemmuus oikeudellisesti.

Ministeri Annette Holmberg-Jansson

Erityisasiantuntija Fredrik Rönnlund

LIITE Asiantuntijalausunto eduskunnan lakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle vanhemmuuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 132/2021 vp), 18.10.2021